

Hei kaikille! Me olemme Savonian ammattikorkeakoulun opiskelijat Johanna Kiesiläinen ja Janita Riekkinen. Tämä on tekstiversio ETKO eli eläinterveyttä ja ekonomiaa hankkeen podcastista. Podcastien teemana on maatalouden kriisitilanteet. Olemme tehneet podcasteja Ideasta hankkeeksi-kurssin tiimoilta, joten tervetuloa tämän ETKO-hankkeen podcastin pariin.

Tällä podcastilla haastattelija Johanna Kiesiläinen ja haastateltavana toimittaja ja emolehmitilallinen Anni Nieminen.

- Haastattelija:

-Kuka olet ja mitä teet työksesi? Millainen tausta sinulla on?

- Haastateltava Anni Nieminen

-Minä olen Anni Nieminen Iisalmen sanomien toimittaja ja olen tehnyt myös tuottajan töitä aika monta vuotta. Asun maatilalla Kiuruvedellä. Toimittajan töitä olen tehnyt yli 20 vuotta ja tämä maatila on minun kotitilani, jota mieheni päätoimisesti hoitaa. Minullekin riittää tilalla tekemistä. Meillä on tällainen keskikokoinen 40 emolehmän tila. Tosiaan se vaatii, että toinen työskentelee myös tilan ulkopuolella, joten minä teen toimittajan töitä. Koulutus taustaltani olen yhteiskuntatieteiden maisteri ja opiskelin Tampereen yliopistossa tiedotusoppia ja sosiologiaa.

- Haastattelija:

-Täydentävätkö toimittajan ja emolehmätuottajan työt toisiaan?

- Haastateltava Anni Nieminen:

-Mielestäni nämä työt täydentävät toisiaan oikein hyvin. Toimittajan työssä olen kokenut hyödyksi vahvan tietämyksen maataloudesta. Toimittajan työn tekemisen kannalta on ollut hyvä, kun on sellainen niin kuin sydämen tuntemus siitä mitä on maaseutu ja maaseudulla asuminen. Sesonki ajat tilalla esim. poikimisaika tai peltotyösesonki tuottaa kuormitusta. Asiaa helpottaa se kun, teen tällä hetkellä nelipäiväistä työviikkoa. Työnantajani on Savon Media. Meidän tilamme on perhetila, jonka töissä myös lapsemme ja vanhempani auttavat.

- Haastattelija:

-Niin kuin muillakin aloilla, myös maataloudessa kohdataan erilaisia kriisitilanteita, esimerkiksi yrittäjän tapaturma tai sairastuminen, tuotantoeläinten, tuotantorakennusten, koneiden tai laitteiden vahingoittuminen. Mitkä ovat toimittajien yleisimpiä kysymyksiä kriisin kohdanneille tiloille?

- Haastateltava Anni Nieminen:

-Se riippuu valtavasti siitä, että mitä on tapahtunut. Nyrkkisääntönä uutistyössä on kolme avainkysymystä: mitä, missä ja milloin. Totta kai kysytään vahingon laajuutta ja vaikka esim. onko tietoa tulipalon syttymissyystä. Tärkeänä selvittää, että miten elämää ja selviytymistä lähdetään rakentamaan siitä eteenpäin.

- Haastattelija:

-Median tiedotuksella pyritään kohdistamaan mahdollisimman monen kiinnostus uutisoitavaan kohteeseen. Millä keinoilla maatalouteen liittyvästä uutisesta saa koko kansalle kiinnostavan? Millaisia tietoja media useimmiten onkii kriisitilanteista?

- Haastateltava Anni Nieminen:

-Lähtökohtaisesti ihminen ja hänen tarinansa kiinnostaa aina mahdollisimman monia. Kun olemme vastuullisen median edustajia, niin on avainasiana, että pystytään antamaan oikeaa tietoa. Faktatiedon varmistamiseksi tarvitaan usein useampia lähteitä. Onnettomuuksissa poliisi ja pelastuslaitos toimii median tietolähteinä.

- Haastattelija:

-Uutisoinnissa ilmenee aika paljon väärinkäsityksiä sekä toimittajan, että haastateltavan osalta. Miten väärinkäsityksiltä voitaisiin välttyä haastattelutilanteessa?

- Haastateltava Anni Nieminen:

-Usein ongelmana on kiire. Printtilehteen tulevilla uutisella on aina deadline, joka ei joustaa. Paino painaa silloin kuin deadline on mennyt ja sivut on saatava painoon ajoissa. Verkkoon uutisoidessakin tietoa pitää saada nopeasti. Jos vain julkaisuajataulua mahdollistaa, niin haastateltava saa aina tarkastaa lausuntonsa ennen julkaisua. Jos uutisoitava aihe on sattunut vasta myöhään illalla, voi olla, ettei tarkistusta ehditä tekemään. Jos ei ole minuuteista ja sekunneista kiinni, niin kyllä haastateltavalla on oltava oikeus tarkistaa oma lausuntonsa ja olla mukana päättämässä missä asianyhteydessä sitä käytetään. Itse lähetän tilanteen ja harkinnan mukaan koko jutun haastateltavalle, jotta haastateltava varmasti tietää kunnolla asiayhteyden eikä synny mitään kiistanalaisuutta. Tämä käytäntö vaihtelee ja toimittajilla voi olla erilaisia työtapoja. Kaikkihan me olemme sitoutuneita journalistin ohjeisiin, jotka kaikki voivat löytää verkosta. Sieltä näkee haastateltavan oikeudet ja mihin me toimittajat olemme sitoutuneita. Jos puhutaan maataloudesta, niin minulle käsitteet ovat aika hyvin selvillä. Toimittajan tilanne on usein se, että hän saapuu keskelle tilannetta, joka voi olla hänelle hyvin vieras. Silloin voi tulla ongelmia käsitteidenkin kanssa.

- Haastattelija:

-Onko teillä henkilökohtaisia kokemuksia maatalouden kriisitilanteista?

- Haastateltava Anni Nieminen:

-Omalta tilalta ei ole, mutta toimittajana kyllä on. Iisalmen Sanomissa ensimmäisenä kesätoimittaja kesänä ensimmäisessä iltavuorossa oli ensimmäinen juttukeikka. Sinä iltana oli iso navetta palo. Se on edelleen muistissa. Oli todella vaikea tilanne mennä sinne nuorena aloittavana toimittajana. Ihmisten on hyvä tiedostaa, että toimittaja ei mene paikalle uteliaisuuttaan eikä kiusallaan vaan, koska sen on hänen työnsä. Toimittajalla täytyy olla ymmärrys, että esim. shokissa olevaa ihmistä ei voi mennä haastattelemaan. Tilannetta on osattava lukea. Omalla ensimmäisellä kesätoimittaja keikkallani olin aika ihmeissäni. Jututin tilan väkeä ja arvioin sillä vähäisellä kokemuksellani, että he eivät ole niin shokissa ettenkö voisi haastatella heitä. Aina on mahdollisuus sanoa, ettei pysty nyt kommentoimaan, koska nyt on niin akuutti tilanne.

- Haastattelija:

-Haluatko antaa tiloille ohjeita, kuinka selviytyä kriisitilanteista?

- Haastateltava Anni Nieminen:

-Oma selviytyminen on ykkösasia. Usein tällaisissa maatalouden kriisitilanteissa on kyse myös eläinten hyvinvoinnista. Pohdituttaa onko pelastettavissa olevat eläimet saatu pelastettua, niin totta kai se on aina se ykkösasia. Toimittajalla on tietenkin viranomaislähteet, kysytään pelastuslaitokselta ja poliisilta. On myös puolensa sillä, jos antaa haastattelun, niin pystyy antamaan oikeaa tietoa. Huhut leviävät aina, sillä ihmisilajille on ominaista se, että onnettomuudetkin kiinnostavat. Usein somessa saattaa levitä ihan virheellistä tietoa. Jos tietoa antaa vastuulliselle oikealle journalistin ohjeisiin sitoutuneelle medialle, niin se auttaa leikkaamaan huhuilta siipiä. Olen miettinyt, että jos vain jaksaa, kykenee ja haluaa avata omaa tarinaansa, niin se saattaa olla todella voimakasta vertaistukea samanlaisen tilanteen kokeneille. Tietenkään kriisin keskellä kamppailevan tehtävänä ei ole kannatella muita. Oma selviytyminen on pääasia.

- Haastattelija:

-Tähän loppuun olisiko sinulla vinkkejä, kuinka tilallisten kannattaisi vastata kriisitilanteissa medialle? Miten median kannattaisi lähestyä kriisin keskellä kamppailevaa tilaa?

- Haastateltava Anni Nieminen:

-On mahdollista sanoa, jos ei pysty antamaan haastattelua ja median täytyy ymmärtää se. Me toimittajat lähestymme kriisin kokenutta ihmistä huomaavaisesti. Me emme ala "pommittaa", ne ovat ehkä muut tahot, jotka toimivat näin. On vaikea tilanne soittaa henkilölle, jonka tietää kokeneen pahan asia. Ihmisiähän tässä ollaan, sitten keskustellaan ja tilanteen mukaan päätetään siitä, kuinka toimitaan. Kaiken avain on oikea tieto. Se on syy, miksi kysytään ja siinä voi itse punnita kuinka vastaa vai vastaako. Usein oikean tiedon antamisesta on hyötyä. Nimettömiäkin lähteitä käytetään. Tilanteet, jolloin ei haastatella nimellä, niin nimettömiä tietolähteitä punnitaan aina

toimituksessa. Nimettömät tietolähteet eivät ole ensisijainen tapa toimia. Mikäli lähde on nimetön, niin kysytään myös muualta esim. viranomaislähteistä. On mahdollista, että maataloja koskevissa kriisitilanteissa tilallisia haastatellaan nimettöminäkin. Jokainen tilanne on aina erilainen ja omanlaisensa.

- Haastattelija:

-Onko siihen syytä, miksi joku tila haluaa pysyä nimettömänä uutisoinnissa?

- Haastateltava Anni Nieminen:

-Syyt ovat tietenkin henkilökohtaisia. En pysty sanomaan yleispätevää syytä, kukin pohtii sen kohdallansa.

- Haastattelija:

-Kiitos Annille mielenkiintoisesta haastattelusta ja mukavaa päivänjatkoa kaikille!

- Haastateltava Anni Nieminen:

-Kiitos paljon!